

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่องระดับการปฏิบัติการจัดการความรู้ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. ขอบเขตการวิจัย
4. วิธีดำเนินการวิจัย
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติการจัดการความรู้ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามความคิดเห็นของบุคลากรโดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติการจัดการความรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งและขนาดโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ปัญหา แนวทางการพัฒนา ของการปฏิบัติการจัดการความรู้ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

1. บุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีระดับการปฏิบัติการจัดการความรู้แตกต่างกัน
2. โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่มีขนาดแตกต่างกัน มีระดับการปฏิบัติการจัดการความรู้แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ จำกัดขอบเขตในวิจัย ดังนี้

1. ประชากร

ประชากร (Population) ได้แก่ บุคลากร โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2550 จำนวน 4,269 คน แยกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 319 คน และครูผู้สอน จำนวน 3,950 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ บุคลากร โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง เครซี่และมอร์แกน ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 175 คน และ ครูผู้สอน จำนวน 351 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 526 คน (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 44)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เรื่อง ระดับการปฏิบัติการจัดการความรู้ของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เกี่ยวกับตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 ระดับการปฏิบัติการจัดการความรู้ของบุคลากร โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) โดยใช้กรอบแนวคิดการจัดการความรู้ของ Marquardt (1996 : 139)

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรค/แนวทางแก้ปัญหาและแนวทางการพัฒนา ของการดำเนินการจัดการความรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

4.1.1 ตำแหน่ง ประกอบด้วย

- 1) ครู
- 2) ผู้บริหารโรงเรียน

4.1.2 ขนาดของโรงเรียน ประกอบด้วย

- 1) ขนาดเล็ก
- 2) ขนาดกลาง
- 3) ขนาดใหญ่

4.2 ตัวแปรตาม คือ ระดับการปฏิบัติการจัดการความรู้ของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ใน 4 ด้าน คือ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การจัดเก็บและการสืบค้นความรู้ การถ่ายโอนความรู้ และการใช้ประโยชน์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยจะดำเนินการดังนี้

1.1 การเก็บรวบรวมด้วยแบบสอบถาม

1.1.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1.2 ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ถึงโรงเรียนทุกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

1.1.3 ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล และแบบสอบถามถึงโรงเรียนทุกโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 526 ฉบับ และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบแบบสอบถาม และส่งกลับคืนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ระหว่างวันที่ 8-19 กันยายน พ.ศ. 2550

1.1.4 เมื่อครบกำหนดนัดหมาย ผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถาม ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบ ถ้าได้แบบสอบถามตอบคืนไม่ครบทุกฉบับหรือไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะขอให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามฉบับใหม่ ตามเลขรหัสแบบสอบถามที่หายไป พร้อมทั้งนัดหมายขอรับคืนในสัปดาห์ถัดไป

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ตามระเบียบวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

2.2 นำข้อมูลที่ตรวจสอบให้คะแนนแล้ววิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติการจัดการความรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

2.3 เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติการจัดการความรู้ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่มีตำแหน่งและขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน โดยใช้การทดสอบ t-test และ F-test (One-way ANOVA) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' Method)

2.4 ปัญหาและอุปสรรค / แนวทางแก้ปัญหา และแนวทางการพัฒนาของการดำเนินการจัดการความรู้ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอในรูปแบบตารางความถี่ และบรรยายในลักษณะพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่องระดับการปฏิบัติการจัดการความรู้ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีการปฏิบัติการจัดการความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารวมเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านการจัดเก็บข้อมูล และการสืบค้นความรู้ ด้านการสร้างความรู้ และด้านการถ่ายโอนความรู้และการใช้ประโยชน์ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า

1.1 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีการปฏิบัติการจัดการความรู้ด้านการแสวงหาความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 6 ข้อ เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ โรงเรียนได้ส่งเสริมให้บุคลากรได้เพิ่มพูนความรู้ในการปฏิบัติงาน ได้แก่ การประชุม การฝึกอบรม การสัมมนา การสอนงาน เป็นต้น โรงเรียนมีการค้นหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน และนำมาเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ อยู่เสมอ และโรงเรียนจัดสรรงบประมาณสำหรับพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนอย่างเพียงพอตามลำดับ และอยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ โรงเรียน

มีการนำวิธีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศมาพัฒนาการปฏิบัติงานอยู่เสมอ โรงเรียนมีการเก็บรวบรวม ข้อมูลความคิดเห็นของผู้รับบริการ ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน และนำไปแก้ไขวิธีปฏิบัติอยู่เสมอ โรงเรียนได้มีการเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ จาก ภายนอกโรงเรียนมาให้ความรู้และพัฒนาการปฏิบัติงานอยู่เสมอ

1.2 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีการ ปฏิบัติการจัดการความรู้ด้านการสร้างความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 9 ข้อ เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ โรงเรียน ได้มีการสับเปลี่ยนงานกันทำในหน้าที่ต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน โรงเรียนได้ดำเนินการแก้ปัญหอย่างเป็นระบบ , โรงเรียนได้รวบรวม หรือสังเคราะห์ความรู้ ที่เกิดจากประสบการณ์ของบุคลากรในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ , บุคลากรในโรงเรียนได้นำ ความรู้ที่เรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีต มาใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงาน โรงเรียนได้ มีการให้บุคลากรได้ทดลองปฏิบัติงานในหน้าที่อื่น ๆ (Experimentation) เพื่อเป็น โอกาสสำหรับการเรียนรู้ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ โรงเรียนส่งเสริมให้มีการสร้างทีมงาน หรือ การทำงานเป็นทีมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

1.3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีการ ปฏิบัติการจัดการความรู้ ด้านการจัดเก็บข้อมูลและการสืบค้นความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 9 ข้อ เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ โรงเรียนมีการปรับปรุงข้อมูล และแนวปฏิบัติงานให้ทันสมัยอยู่เสมอ บุคลากรใน โรงเรียนได้มีการสืบค้นความรู้จากห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ในแต่ละวัน บุคลากรใน โรงเรียน ได้มีการบันทึกการปฏิบัติงาน และรายงานผลการปฏิบัติงานในแต่ละครั้ง และอยู่ใน ระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ โรงเรียนมีการจัดทำ website ของโรงเรียน และมีการปรับปรุง ข้อมูล (Update) อย่างเป็นปัจจุบัน

1.4 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีการ ปฏิบัติการจัดการความรู้ด้านการถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 7 ข้อ เรียงอันดับค่าเฉลี่ย จากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ โรงเรียนมีการถ่ายทอดวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practices) ให้กับบุคลากรใน โรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนมีการนัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ บุคลากร ในโรงเรียนได้มีการพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานอยู่เสมอ และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนได้ใช้เครือข่ายเทคโนโลยี (Network) Lan , Internet เพื่อช่วยใน

การปฏิบัติงาน ในแต่ละวันบุคลากรในโรงเรียนได้มีการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร ได้แก่ E-mail , E-office ในแต่ละวันใน ระหว่างการปฏิบัติงานแต่ละวัน บุคลากรในโรงเรียน ได้มีการพูดคุยกับเพื่อนร่วมงานเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล

2. การเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติการจัดการความรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน บุคลากรที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีระดับการปฏิบัติการจัดการความรู้ทุกด้านไม่แตกต่างกัน โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีระดับการจัดการความรู้โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน แตกต่างกัน 3 ด้าน คือ ด้านการแสวงหาความรู้ ด้านการสร้างความรู้ และด้านการจัดเก็บข้อมูลและการสืบค้นความรู้ ไม่แตกต่างกัน 1 ด้าน คือ ด้านการถ่ายโอนความรู้และการใช้ประโยชน์ เมื่อเปรียบเทียบรายคู่พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีระดับการปฏิบัติการจัดการความรู้ไม่แตกต่างกัน ส่วนโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก มีการปฏิบัติการจัดการความรู้ โดยรวม ด้านการแสวงหาความรู้ ด้านการสร้างความรู้ และด้านการจัดเก็บข้อมูลและการสืบค้นความรู้ มากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการจัดการความรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่สำคัญ ได้แก่ โรงเรียนมีงบประมาณสนับสนุนเพื่อพัฒนาบุคลากร เช่น การอบรม สัมมนา ศึกษาคุณาน้อย , การสร้างทีมงานหรือการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษายังมีประสิทธิภาพน้อย , โรงเรียนยังขาดการปรับปรุงพัฒนาเว็บไซต์ของโรงเรียนให้เป็นปัจจุบัน และ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนร่วมงานยังมีน้อย

4. แนวทางการแก้ปัญหา และแนวทางการพัฒนาของการดำเนินการจัดการความรู้ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่สำคัญ ได้แก่ โรงเรียนหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต้องเพิ่มงบประมาณพัฒนาบุคลากรเพิ่มมากขึ้น , โรงเรียนเร่งพัฒนาการสร้างทีมงานภายในให้มีประสิทธิภาพ , โรงเรียนเร่งปรับปรุง พัฒนาเว็บไซต์ให้เป็นปัจจุบัน และ โรงเรียนเร่งส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนร่วมงาน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการวิจัย เรื่อง ระดับการปฏิบัติการจัดการความรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีประเด็นที่ควรอภิปราย ดังนี้

สอดคล้องกับ ฉลองรัฐ อินทรีย์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการ ความรู้ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ของการจัดการความรู้ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี ได้แก่ การสนับสนุนจาก ผู้บริหารทุกระดับ ศูนย์การจัดการความรู้ วัฒนธรรมในการจัดการความรู้ของผู้บริหาร และ คณาจารย์ และยุทธศาสตร์ในการจัดการความรู้ ซึ่งประกอบด้วย ผู้ที่ทำงานโดยใช้ความรู้ ที่ได้รับการฝึกอย่างดี ความไว้วางใจ พลังร่วมการมีส่วนร่วม และการยึดหลักทรงงาน ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้แก่ การศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ กำเนินถึง วัฒนธรรมองค์กร การมีส่วนร่วม ความซื่อสัตย์สุจริตอย่างจริงจังต่อกัน และรู้รักสามัคคี

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการจัดการความรู้ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามความคิดเห็นของบุคลากร พบว่า บุคลากรใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มี ระดับการปฏิบัติการจัดการความรู้โดยรวมทั้งหมดไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้ดำเนินการตาม วิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย และ เป้าหมาย ของการจัดการความรู้ มีการจัดประชุมปฏิบัติการ ให้ทั้งครูและผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนมีการแข่งขันนโยบายและแนวปฏิบัติที่เป็นลายลักษณ์อักษรอันเดียวกันให้กับ โรงเรียน ทุกโรงเรียนในสังกัด จึงทำให้ครูและผู้บริหาร มีการรับรู้และการปฏิบัติการจัดการความรู้ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ กานต์สุตา มาฆะศิริวานนท์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยการนำเสนอ ระบบการจัดการความรู้สำหรับองค์กรภาคเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการขององค์กรเอกชน เกี่ยวกับการจัดการความรู้ขององค์กร ตามกระบวนการ จัดการความรู้ ผลการศึกษาพบว่า องค์กรประกอบที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 8 องค์กรประกอบ คือ 1) ผู้นำ/ผู้บริหารองค์กร 2) วิสัยทัศน์ 3) พันธกิจ 4) นโยบาย 5) เป้าหมาย 6) เทคโนโลยี 7) บุคลากรที่ใช้ความรู้ และ 8) ทีมผู้ชำนาญการ

3. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการจัดการความรู้ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่มีขนาดแตกต่างกัน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีระดับ การปฏิบัติการจัดการความรู้โดยรวม มากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนขนาดเล็กมีบุคลากรจำนวนน้อย มีความ สัมพันธ์แบบใกล้ชิด จึงทำให้การสื่อสารภายในองค์กรจะมีความรวดเร็ว และมีความทั่วถึง โดยเฉพาะการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการ การพูดคุยและการพบปะสนทนาโดยตรง เป็นต้น จึงทำ ให้โรงเรียนขนาดเล็กมีระดับการปฏิบัติการจัดการความรู้โดยรวมมากกว่า โรงเรียนขนาดกลาง

5. จากการศึกษาแนวทางการแก้ปัญหา และแนวทางการพัฒนาของการดำเนินการจัดการความรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่สำคัญ ได้แก่ โรงเรียนหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต้องเพิ่มงบประมาณพัฒนาบุคลากร เพิ่มมากขึ้น , โรงเรียนเร่งพัฒนาการสร้างทีมงานภายในให้มีประสิทธิภาพ , โรงเรียนเร่งปรับปรุงพัฒนาเว็บไซต์ให้เป็นปัจจุบัน และโรงเรียนเร่งส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนร่วมงาน สะท้อนให้เห็นว่า โรงเรียนหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด จะต้องเร่งพัฒนาครูและผู้บริหารให้เกิดทักษะในการสืบค้นข้อมูล ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการวิจัย เรื่อง ระดับการปฏิบัติการจัดการความรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีงบประมาณในการสนับสนุนการจัดการความรู้น้อย โดยเฉพาะด้านการแสวงหาความรู้ ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรเร่งรัด ส่งเสริม สนับสนุน งบประมาณด้านการจัดการความรู้ในสถานศึกษาเพิ่มมากขึ้น

1.2 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีระดับการปฏิบัติการจัดการความรู้อยู่ในระดับมาก ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรสนับสนุนให้โรงเรียนต้นแบบการจัดการความรู้ พัฒนาการสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ต้นแบบ

1.3 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีการจัดการความรู้โดยรวม มากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรนำไปเป็นข้อมูลในการกำหนดกลยุทธ์ และงบประมาณ ตลอดจนการนิเทศ กำกับ ติดตาม เพื่อให้โรงเรียนในสังกัดมีการจัดการความรู้ในระดับที่ใกล้เคียงกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

2.2 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2